

کاروانسرا ی قلی

خراسان شمالی

تیر 1404

سایت پلان و موقعیت قرار گیری

موقعیت قرار گیری بنا بر روی نقشه هوایی

استان: خراسان شمالی

شهر: جاجرم

شماره ثبت آثار ملی: ۱۸۰۶

مالکیت: میراث فرهنگی

نشانی: جاجرم. سه کیلومتری روستای قلی

دوره تاریخی: تیموری

کاربری: فرهنگی، پذیرایی، اقامتی

تصویر ماهواره ای از رباط قلی

معرفی اجمالی شهرستان خراسان

1 شمالی

استان خراسان شمالی به مرکزیت شهرستان بجنورد در شمال شرقی ایران واقع است. این استان در سال ۱۳۸۳ و پس از تقسیم استان خراسان به سه استان، ایجاد شد. اکثریت مردم خراسان شمالی شیعه و اقلیت قابل توجه آن اهل سنت هستند. گروه‌های قومی استان شامل کرمانجی، ترک، فارس، تات و ترکمن می‌باشد. مساحت این استان ۲۸٬۴۳۴ کیلومتر مربع بوده که رتبه پانزدهم را در کشور دارد. جمعیت استان خراسان شمالی طبق سرشماری در سال ۱۳۹۵، برابر با ۸۶۳٬۰۹۲ نفر در قالب ۲۰۹۸۵۰ خانوار بوده‌است. بجنورد و شیروان به ترتیب پرجمعیت‌ترین شهرستان‌های استان خراسان شمالی به حساب می‌آیند.

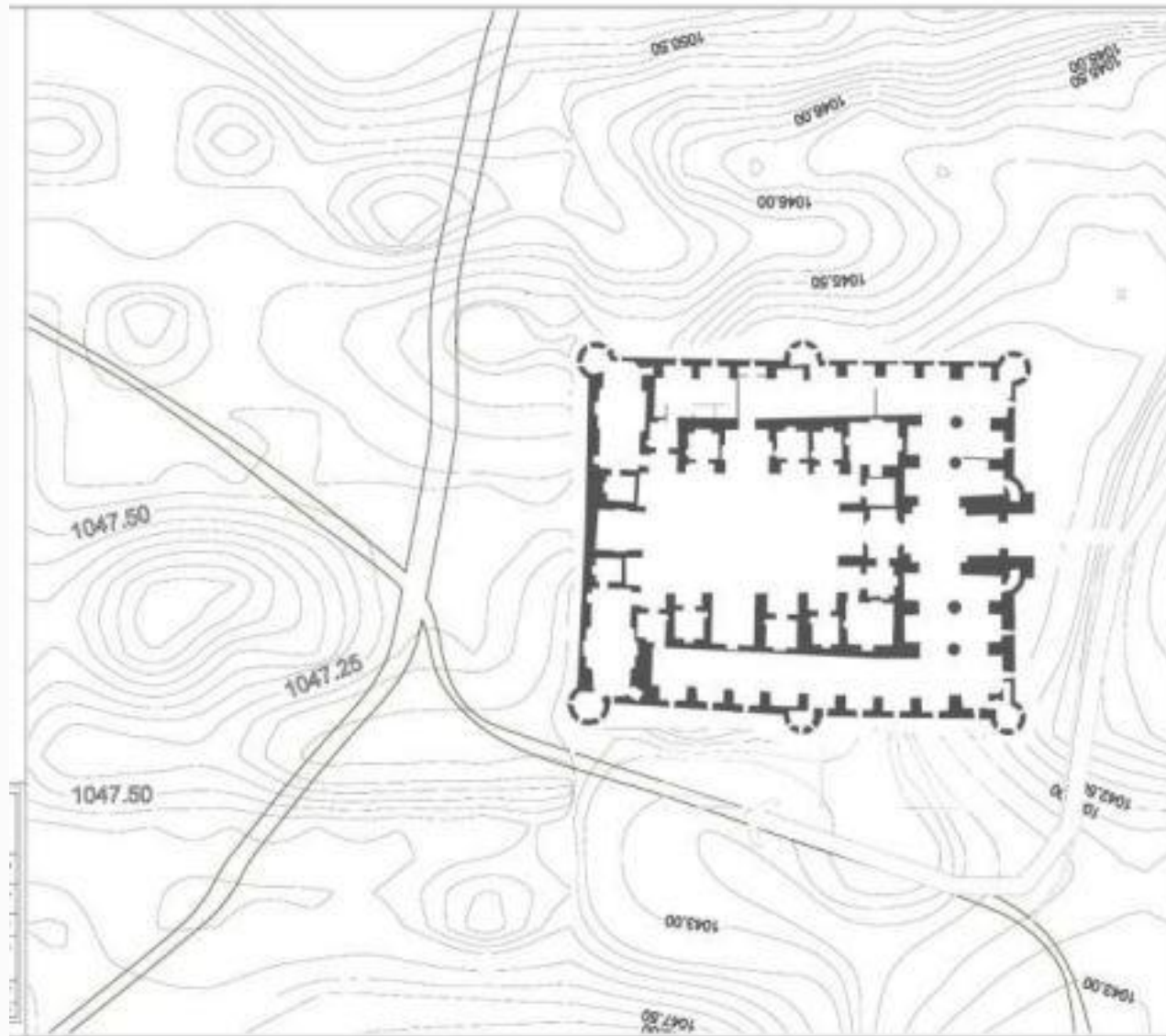
2

موقعیت جغرافیایی موقعیت جغرافیایی: استان خراسان شمالی با مساحتی حدود ۲۸٬۱۷۹ کیلومتر مربع، از ۸ شهرستان: بجنورد (مرکز استان)، شیروان، اسفراین، مانه و سملقان، راز و جرگلان، جاجرم، فاروج و گرمه تشکیل شده‌است.

3

آثار کشف‌شده در این استان نشان از قدمت تاریخی آن دارد. به عنوان مثال محوطه باستانی معروف به پهلوان و کوه حیدران جاجرم، قدمتی بیش از ۱۲ هزار سال دارند. قدیمی‌ترین اثر باستانی پابرجای پیش از اسلام (بنای سنگی اسپاخو) در غرب شهرستان مانه و سملقان در فاصله پنج کیلومتری شمال شاهراه آسیایی در روستای اسپاخو نیز دلیل دیگری بر صحت این ادعاست.

سایت پلان

مشخصات بنا

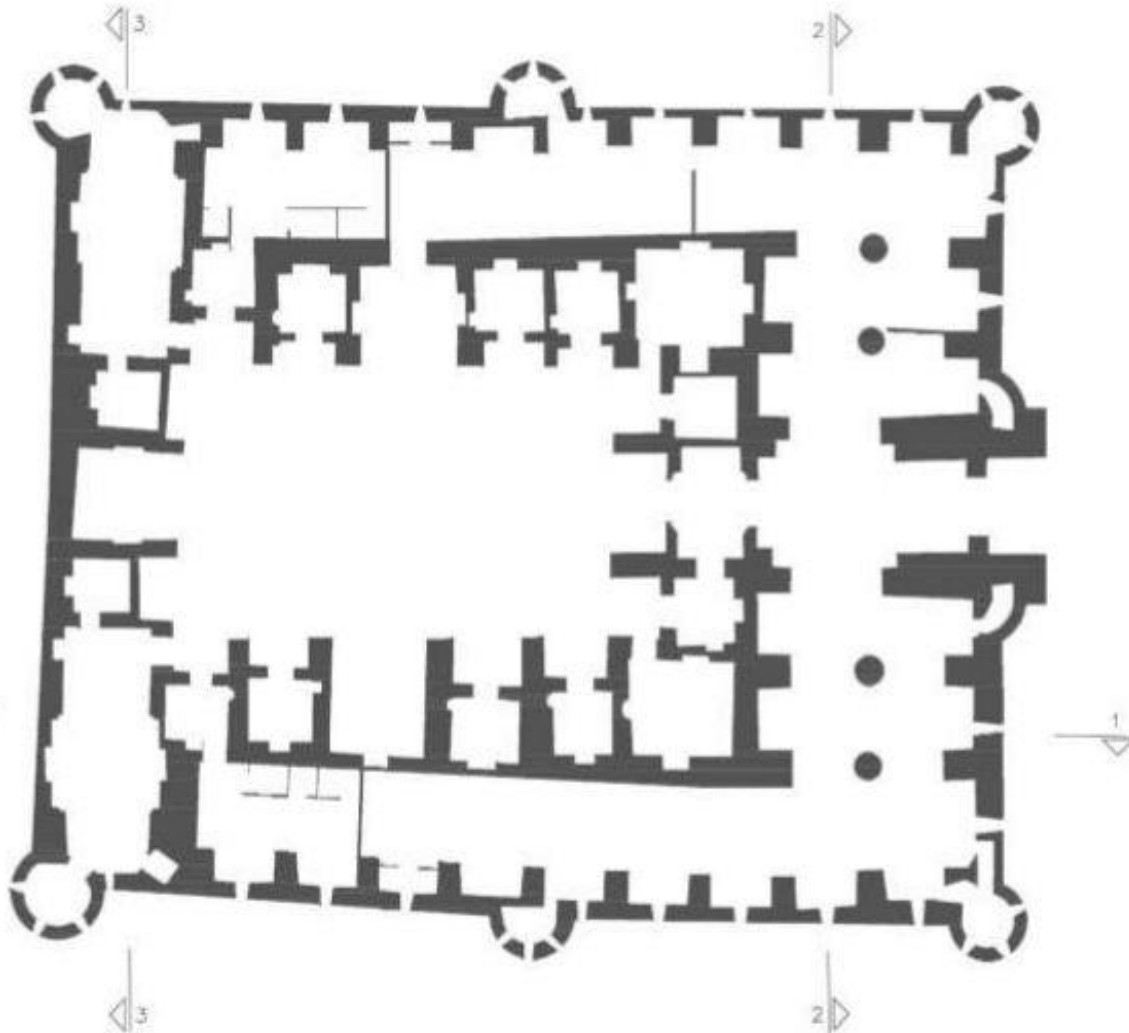
پلان همکف

مساحت بنا: ۱۶۰۰ متر مربع

تعداد طبقات: ۱

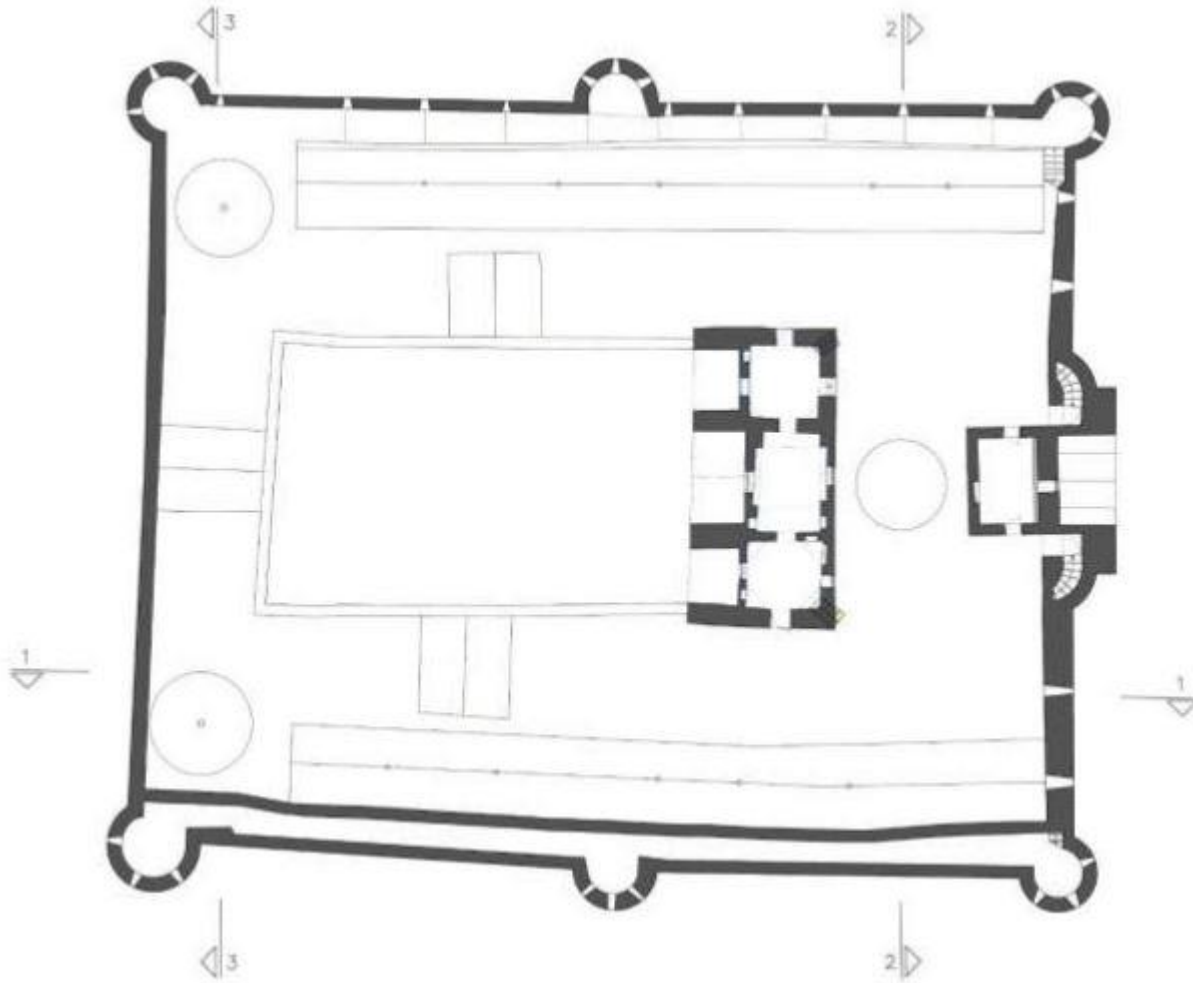
کاربری گذشته بنا: کاروانسرا

کاربری مصوب صندوق:

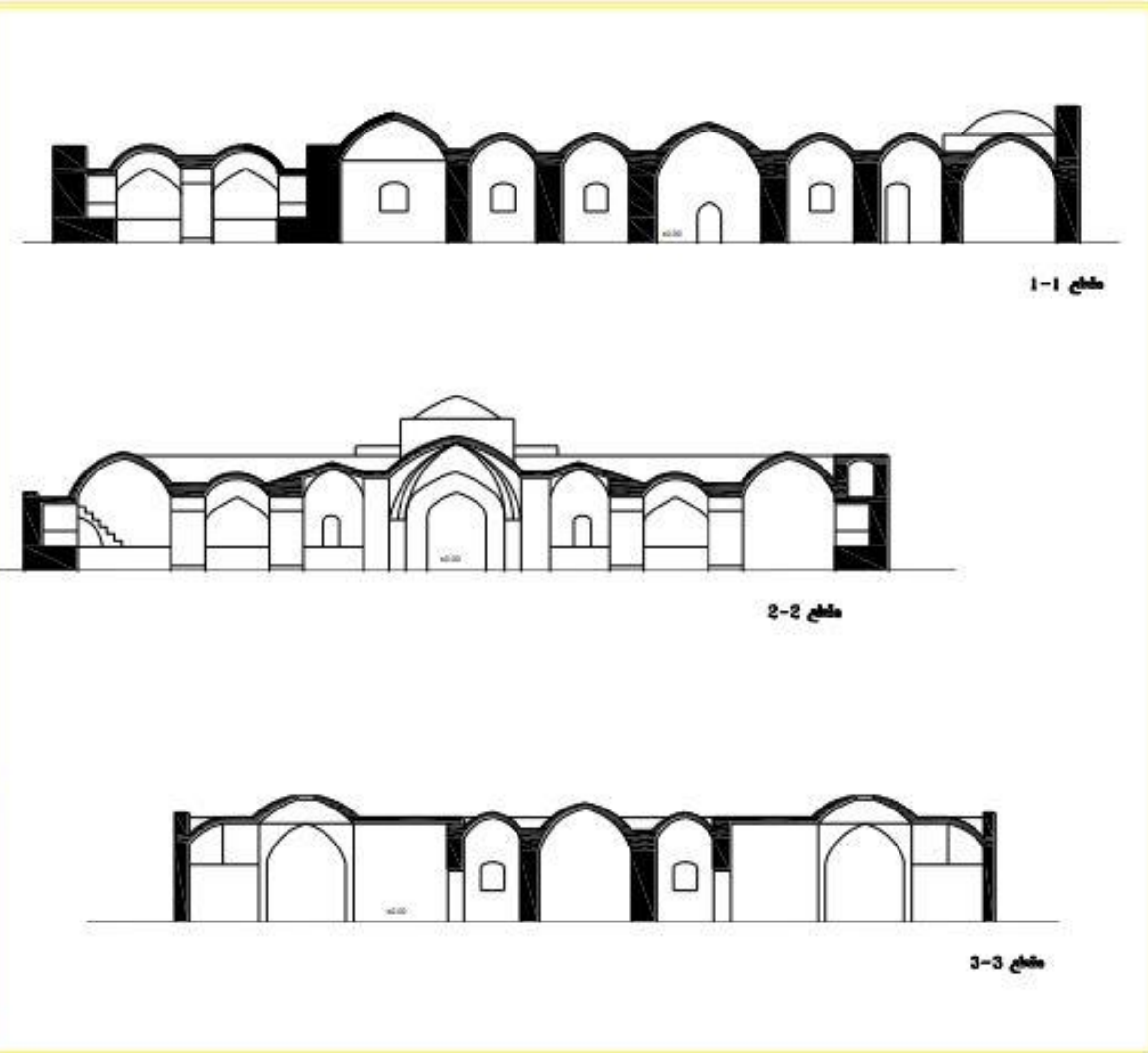

مشخصات بنا

پلان بام

مشخصات بنا

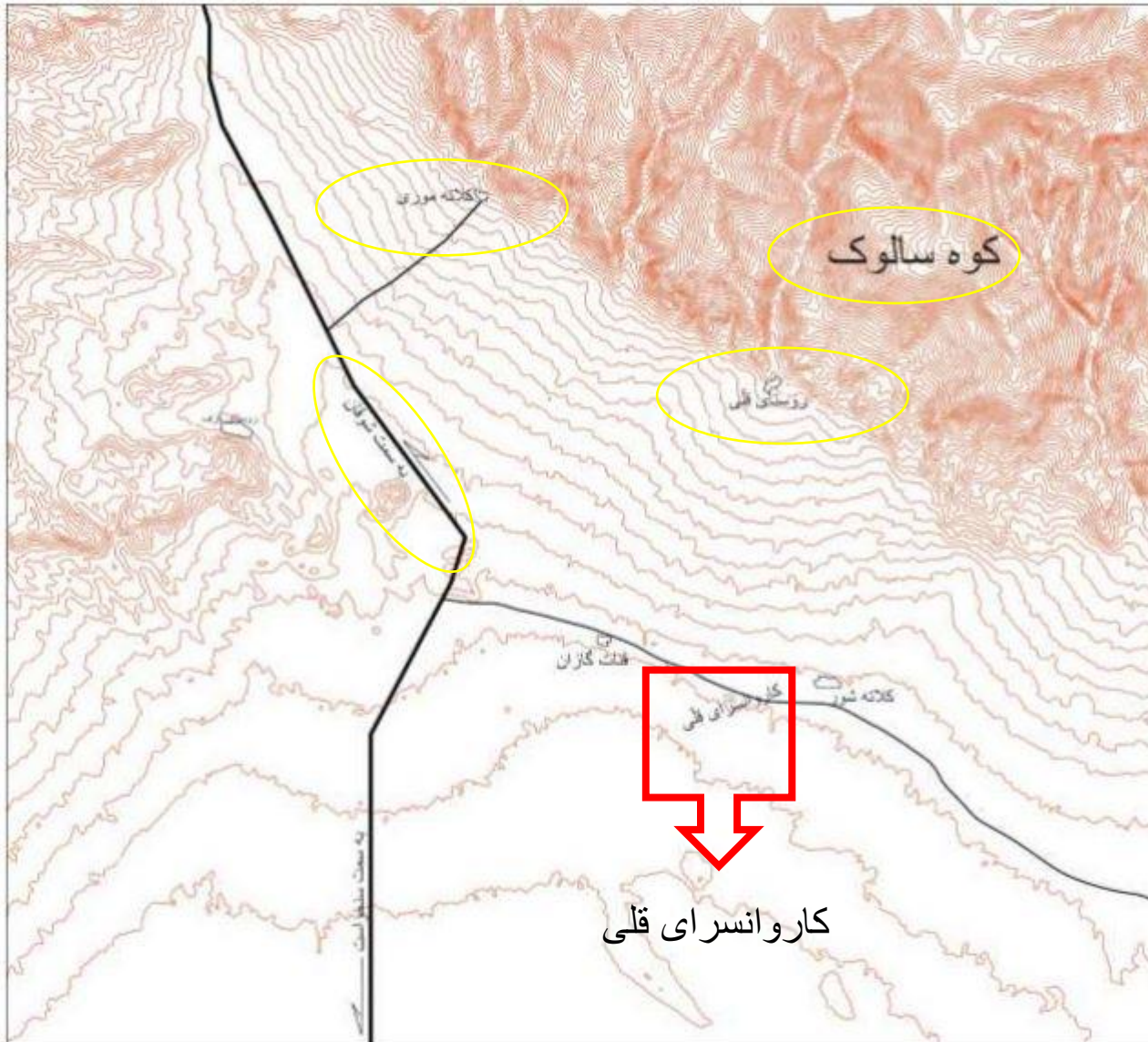
نما ها

نمای بنا

نقشه پهنه بندی، تاسیسات شهری و توضیحات همجواری ها

توضیحات همجواری ها:

در مسیر جاده ابریشم یا همان شاهراه خراسان که راهی برای تجارت بازرگانان آسیا بود، کاروانسراهایی برای استراحت کاروانیان و مسافران در دوران مختلف تاریخ ساخته شده است که از جمله آن کاروانسرای قلّی در شهرستان جاجرم است. کاروانسرای "رباط قلّی" در یک دشت لُخت در فاصله چهار کیلومتری جاده سنخواست از توابع شهرستان جاجرم در خراسان شمالی آرام گرفته است و به آن کاروانسرای تیموری هم می گویند و ساخت این کاروانسرا را به امیر علیشیر نوایی، وزیر سلطان حسن بایقرا نسبت می دهند.

❖ تصاویر کاروانسرای قلی

❖ تصاویر کاروانسرای قلی

❖ تصاویر کاروانسرای قلی

نمای ضلع شرقی (ورودی) قبل
(بالا)، حین (وسط)، و بعد (پایین) از
مرمت

❖ تصاویر کاروانسرای قلی

دروازه ورودی کاروانسرای قلی قبل (بالا)
و بعد (پایین) از مرمت

❖ تصاویر کاروانسرای قلی

تصاویر شتر خان (اصطبل) شمالی قبل
،حین و بعد از مرمت

❖ تصاویر کاروانسرای قلی

صحن کاروانسرای قلی قبل و بعد مرمت

- این رباط با پلان مستطیل شکل در محور شرقی غربی ساخته شده و در بنای آن از لاشه سنگهای رسوبی به رنگ های قرمز، سبز، کبود و بنفش با مالت گچ استفاده شده است. این مصالح بومی منطقه است و در رشته کوه های سالوک در شمال کاروانسرا به وفور پیدا می شود.

- رباط قلی با پالن چهار ایوانی به طول ۵۳ متر و عرض ۴۲ متر احداث شده و دروازه ورودی آن در ضلع شرقی قرار دارد. در چهارگوش بنا برج های مدور و در میان ه ضلع شمالی و جنوبی یک برج نیمدایره وجود دارد. همچنین در طرفین ورودی دو برج نیمدایره قرار گرفته است. دروازه ورودی در میان ه ضلع شرقی کاروانسرا ۴.۲۰ سانتی متر عرض دارد. درگاهی به عرض ۲.۵ و ارتفاع ۳ متر این ورودی را پوشانده است. نمای ایوان ورودی با سنگهای قواره شده و پاک تراش چهارگوش به ابعاد مختلف نماسازی شده است. درگاه ورودی با طاق پنج او هفت پوشش یافته و در بالای آن و جرزه های جانبی یک کتیبه سنگی با نوار گچبری شده ای در بالای آن وجود داشته که در گذشته از بین رفته است. بخش هایی از این کتیبه در زمان بازدید محمد حسن خان اعتماد السلطنه برجای بوده و قرائت شده است (مطلع الشمس، صفحات ۶۹ و ۷۰) ولی در حال حاضر به طور کامل فرو ریخته است. قطعاتی از این کتیبه سنگی که بر سنگ کبود رنگی (کلریت) به خط ثلث نقش شده، در عملیات خاکبرداری کاروانسرا در جریان فعالیت های مرمتی پیدا شده است. در حال حاضر داغ کتیبه سنگی و بخشهایی از نوشته های موجود در نوار گچی بالای آن در جرزه های دو طرف ایوان، در زیر پاکار تاق آهنگ ورودی قابل شناسایی است